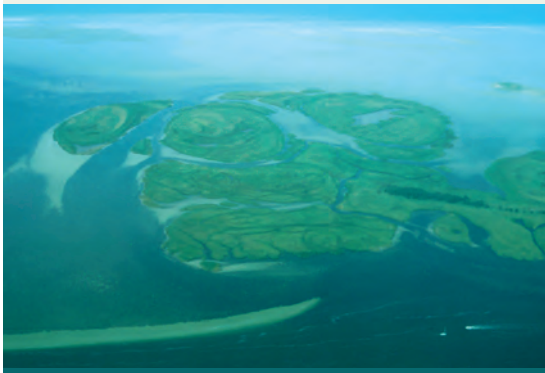

Srednjoeuropski Zeleni pojas Granice dijele –priroda ujedinjava

1 Obala **Baltičkog mora** – pješčane obale, zaljevi, dine, klifovi i slanjače te plitko morska staništa s rijetkim vrstama poput perajaste pliskavice, orla štekavca i morska paklare.

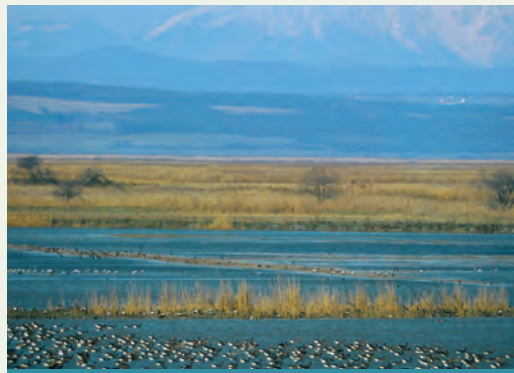
2 Rijeka Elba i južni Altmark čine ravničarsko područje u kojem nalazimo cretove, močvare, jarke te ravničarske šume gdje pjevaju ždral i leganj. Članovi BUND-a Traudi and Jürgen pokazuju posjetiteljima tragove povijesti i prirode.

3 Dolina Steinach i Linder nizina – Na obroncima Tiriškog škriljavog gorja, BUND – Prijatelji zemlje Njemačka i saveznih pokrajina Thüringen i Bavarska započeli su prvi regionalni projekt za zaštitu Zelenog pojasa.

4 Bavarska šuma, Šumava i šume koji ih okružuju čine „Zeleni krov Europe“ s barama i tresetištima te s rijetkim vrstama poput risa, tetrijeba ruševca i školjke bisernice. Politika „prepuštanja prirode sebi samoj“ koju provodi park omogućila je raj za divlje svojte.

5 Stepsko jezero **Fertő / Neusiedler See** s područjem tršćaka okruženih travnjacima na kojima pasu stare svojte goveda, od međunarodnog je značenja kao područje za migraciju i gniježđenje ptica. Tijekom takozvanog „Pan-Europskog Piknika“ u kolovozu 1989 više od 600 stanovnika DDR-a iskoristilo je šansu za bijeg na zapad.

6 Nacionalni park **Goričko-Raab-Őrség** (tri države) – Ime „Goričko“ opisuje brjelogove davno nastale na dnu Panonskog mora. Uprkos dvjema zemljišnim reformama ovdje još uvijek možete naći mozaik malih polja, voćnjaka, vinograda, ekstenzivnih livada i potoka.

7 Dugački planinski lanac **Karavanke** obiluje rijekama, izvorima i kanjonima. U dolinama se prostiru stare ilirske bukove šume i sastojine kleka i ariša na većim visinama. Alpske livade pune narcisa, sirištara i orhideja su ugrožene zbog napuštanja obrade zemljišta.

8 Poplavne ravnice **Morave** (8a), **Dunava**, **Mure** i **Drave** čine stotine kilometara divljine s poplavnim šumama, vlažnim travnjacima, močvarama i starim koritima te sprudovima, u kojima rijetke ptice poput crne rode, bregunice i male čigre gnijezde.

9 Zapuštanje multikulturalnih planina **Rodopa** (Jugoistočni europski Zeleni pojas) učinili su šumoviti planinski lanac rajem za mnoge rijetke vrste poput vuka, medvjeda i orla krstaša te različite endemične biljne vrste.

Europski Zeleni pojas

Ekološka mreža i živi spomenik

„Željezna zavjesa“ je gotovo 40 godina razdvajala istok i zapad Europe onemogućavajući kontakt između ljudi s dviju strane granice. Napušteno granično područje osvojila je priroda. Danas niz prekrasnih i vrijednih staništa s rijetkim biljnim i životinjskim vrstama, povezuje europske krajobrazne i predstavlja živi spomenik europske povijesti.

Vizija

Sačuvati Zeleni pojas kao okosnicu ekološke mreže, koji se proteže od Barentsovog do Crnog mora, kao živi spomenik i svjetski simbol međunarodne suradnje u zaštiti prirode i održivom razvoju.

< Zeleni pojas Njemačka, Rhoen (K. Leidorf)

Europska povijest – Željezna zavjesa

Povijest 20. stoljeća obilježila su dva svjetska rata, ugnjetavanje manjina i česta promjena granica te migracije ljudi širom Europe. Posljedica Drugog svjetskog rata je i uspostava dva ideološka sustava, kapitalizma i komunizma, odvojenih takozvanom Željeznom zavjesom – gigantskom graničnom konstrukcijom koja je dijelila Europu. Ograde s bodljikavom žicom, zidovi, strojnice koje same okidaju, nagazne mine i psi stražari stvorili su zonu smrti koja je razdvajala obitelji i u kojoj je stotine bjegunaca ubijeno ili ozlijeđeno. Zbog oslabljenog gospodarstva mnogi stanovnici su napustili pogranična područja ili ih je komunistički režim prisilno iselio.

Političke promjene 1989:

Tijekom „Pan-europskog piknika“ u Mađarskoj više od 600 stanovnika DDR-a pobjeglo je u Austriju, dok su drugi emigrirali preko zapadnonjemačke ambasade u Pragu. Nakon kritičnog perioda demonstracija i političkih pregovora uslijedilo je ujedinjenje Njemačke i Europe.

^ Granične strukture Zeleni pojas Njemačka (K. Frobelt)

< Otvorenje unutrašnje njemačke granice (K. Frobelt)

Priča o Zelenom pojasu

... od pjeva batića do međunarodne suradnje

Već prije 1989. godine biološke studije u pograničnom području pokazale su veliku raznolikost biljaka i životinja duž granice. Tijekom studenog 1989. BUND, Prijatelji zemlje iz Njemačke organizirali su prvi sastanak zaštitara iz istočne i zapadne Njemačke kako bi očuvali staništa duž bivše unutrašnje njemačke granice kao izuzetnu ekološku mrežu i živi spomenik. Sudionici su stvorili ime „Green Belt“ – Zeleni pojas i **predložili njegovu zaštitu**. Godine teške borbe za taj cilj su uslijedile, no danas je njemački zeleni pojas dio nacionalne prirodne baštine. Ideja **Europskog zelenog pojasa** rođena je godine 2003., tijekom svečanog otvorenja projekta „Vrata Zapad - Istok“ kojem je bio nazočan i Mihaila Gorbačov. Danas partneri od Rusije do Grčke čine međunarodnu mrežu za zaštitu Zelenog pojasa.

^ Smedoglatvi batić (J. Limberger)

< Međunarodni susret u Gradu/Slovenija 2006 (K. Malačič)

Prijetnje

Otvaranje granica mijenja situaciju duž Zelenog pojasa. **Intenzivna uporaba zemljišta** fragmentira sustav staništa i smanjuje bioraznolikost. **Izgradnja cesta** siječe Zeleni pojas i sprječava migraciju vrsta. **Regulacija vodotoka i hidroelektrane** ometaju prirodan protok vode, migraciju vrsta vezanih uz vodena staništa te uzrokuju degradaciju močvarnih staništa. **Iskorištavanje rječnih sedimenata i odlaganje otpada** uništavaju važna staništa dok **zapuštanje ekstenzivno obrađivanih livada** posebno u planinskom kraju smanjuje brojnost vrsta kao npr. zagasitog livadnog plavca.

< Hidroelektrana na rijeci Muri (J. Pfeiler)

Zaštita Zelenog pojasa

Najučinkovitiji način zaštite Zelenog pojasa je zakonska zaštita no nažalost samo pojedini dijelovi Zelenog pojasa su zaštićeni. Zato su zaštitari prirode kupovali zemlju, razvijali projekte zaštite prirode i provodili ekološku edukaciju. Održivi razvoj u ovim slabije razvijenim područjima je od ključne važnosti u zaštiti ekološke mreže Zelenog pojasa.

< Vidra (R. Hofrichter)

Doživjeti Zeleni pojas

Zeleni pojas prikazuje europsku povijest i prirodnu baštinu. Šetajući ili planinareći duž Zelenog pojasa pronaći ćete tragove povijesti i prirode i zapaziti kako su korištenje od strane čovjeka i nečovječne podjele obilježile krajobraz. Možete proći kroz najljepše krajobrazne Europe i upoznati europsku kulturu.

No potreban je polagan pristup. Školovani vodiči kroz Zeleni pojas u zaštićenim područjima i pograničnim muzejima poučiti će posjetitelje kako pronaći tragove povijesti u krajobrazu i kako učiti od prirode bez njenog uništavanja. Duž Zelenog pojasa već postoji nekoliko pješačkih staza poput Tirinške pogranične staze u području Wartburg. (www.wartburgkreis.de/gruenes_band) ili Prekogranična Avanturistička Staza koja se proteže od Austrije do Mađarske i Slovenije (www.naturschutzbund.at).

Osim toga, dolazak posjetitelja u Zeleni pojas, k njegovim stanovnicima, može doprinijeti razumijevanju između država i regija, između ljudi iz grada i sela te potaknuti regionalni razvoj u do tada zapostavljenim područjima. Njemački projekt „Doživjeti Zeleni pojas“ razmatra različite načine za promociju Zelenog pojasa u javnosti i usklađivanje održivog turizma s zaštitom prirode. (www.experiencegreenbelt.de)

< Biciklisti u Šumavi (M. Bartos)

Međunarodna suradnja: Priroda spaja

Željezna zavjesa je razdvajala ljude – danas europski Zeleni pojas ujedinjava ljude s istoka i zapada, sjevera i juga u naporu za očuvanje europske prirodne baštine.

Regionalni Koordinator
Green Belt Central Europe

Koordinator Europskog Zelenog pojasa: IUCN, www.europeangreenbelt.org

Regionalni Koordinator Srednjoeuropskog Zelenog pojasa:

BUND Project Office Green Belt, www.greenbelteurope.eu

Imprint Ed.: BUND Thuringia, Trommsdorffstr. 5, D-99084 Erfurt, Tel.: +49 (0)361-555031-0, Fax: +49 (0)361-555031-9, bund.thueringen@bund.net · **Author** Karin Kowol u suradnji s partnerima Interreg projekta 'Zeleni pojas': **Njemačka** Ass. for Rural Development in Thuringia (lead partner), BUND Thuringia, Friends of the Earth Germany, BUND Project Office Green Belt, Thuringian Ministry of Agriculture, Nature Conservation and Environment, University of Applied Sciences, **Češka Republika** Academy of Sciences of the Czech Republic - Institute of Systems Biology and Ecology, HNUŤI DUHA, Oživení Bohemian Greenways, **Austrija** Institute for Nature Conservation Austria, Austrian League for Nature Conservation, **Slovačka** Regional Environmental Center-Country Office Slovakia, Slovak Environmental Agency, **Njemačka** Castanea – Society for Environmental Protection, Hungarian Cyclist Club, **Slovenija** Nature Park Goričko, Logarska Dolina d.o.o, **Hrvatska** Državni zavod za zaštitu prirode, **Jugoistočni Europski Zeleni pojas**; **Bugarska** ETP Foundation · **Satelitski snimak** NASA Goddard Space Flight Center – Visible Earth Images · **Layout** Atelier für Gestaltung | Papenfuss · **Print** Fehldruck · Flyer part-financed by the European Union

< Obrazovni projekt u Zelenom pojasu, Slovačka (REC Slovakia)

